

Miljö- och energidepartementet

Vår referens/dnr:

56/2017

103 33 Stockholm

Er referens/dnr:

M2017/00779/Ke

2017-06-28

Remissvar

Yttrande över utredningen Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi, SOU 2017:22

Svenskt Näringsliv har tagit del av utredningen "Från värdekedja till värdecykel – så får Sverige en mer cirkulär ekonomi" (SOU 2017:22) och lämnar våra synpunkter nedan.

Svenskt Näringsliv företräder drygt 60 000 små, medelstora och stora företag. Dessa är organiserade i 50 bransch- och arbetsgivarförbund. Förbunden utgör föreningen Svenskt Näringslivs medlemmar. Svenskt Näringslivs ställningstagande har utarbetats efter samråd med berörda branschförbund inom Svenskt Näringsliv.

Svenskt Näringsliv yttrande är övergripande och vi hänvisar mer i detalj till de yttranden som getts i detta ärende från berörda medlemsförbund. Dessa medlemsorganisationer representerar såväl stora som medelstora och små företag.

Behov av bred samverkan

Utredningen skriver att deras huvuduppdrag har varit att analysera och föreslå styrmedel för att främja ökad nyttjandegrad och ökad återanvändning av produkter för att förebygga uppkomsten av avfall.

Regeringens övergripande syfte med utredningsuppdraget var att nå en mer resurseffektiv och cirkulär samhällsekonomi. Utredningen konstaterar att en bred nationell samverkan för cirkulär ekonomi skulle kunna bli en verksam strategi för både hållbarhet och svensk konkurrenskraft.

Svenskt Näringsliv tillstyrker regeringens övergripande syfte i uppdraget och utredningens konstaterade att en bred samverkan behövs i samhället. Det är av vikt i arbetet mot en ökad cirkulär ekonomi i samhället att man utifrån ett helhetsperspektiv utför såväl analys som konsekvensbedömningar av både utmaningar som möjliga lösningar.

En bred dialog mellan företag inom branschen, i värdekedjan, med olika aktörer i samhället som akademien, myndigheter, politiken och konsumenterna är viktig för att förstå utmaningar, lösningar och hur drivkrafterna ser ut. Utgångspunkten bör vara lösningar som underlättar för väl fungerande, helst globala, marknader.

Tidsbegränsad delegation för cirkulär ekonomi

Utredningen konstaterar att det finns stor aktivitet på området men det saknas från regeringens sida en samlad strategi eller handlingsplan för cirkulär ekonomi. Man konstaterar också att det finns stuprör mellan miljö- och näringspolitik. Utredarens bedömning är att regeringen bör lyfta omställning till cirkulär ekonomi till strategisk nivå i aktiv samverkan mellan stat, näringsliv, regioner och kommuner, forskning och civilsamhälle.

I syfte att stärka svensk konkurrenskraft, öka Sveriges bidrag till global hållbarhet samt skapa sammanhang och driva innovation föreslår utredaren att regeringen inrättar en tidsbegränsad delegation för cirkulär ekonomi direkt under Näringsdepartementet för att initiera och driva den nationella samverkan.

Svenskt Näringsliv stödjer förslaget och är beredda att delta i arbetet, i samverkan med andra aktörer, med att bygga upp en delegation för cirkulär ekonomi. Av vikt är att delegationen från start får en långsiktig finansiering förslagsvis 5-10 år. I utredningen tas Ingenjörssakademins, IVAs, nyligen genomförda projekt "Resurseffektiva affärsmodeller – stärkt konkurrenskraft" upp. IVA projektet och utredningen drar liknande slutsatser att en förstärkt dialog mellan näringsliv och politiska beslutsfattare är avgörande för Sveriges utveckling mot ökad resurseffektivitet och stärkt konkurrenskraft. Svenskt Näringsliv bedömer liksom utredaren att en lämplig lösning kan vara att IVA får en roll i att samla aktörerna inom näringsliv, akademien och politiken.

Synpunkter på förslag om ökat skatteuttag genom moms och punktskatt

Utredningen för en diskussion om skatteväxling, höjd grundmoms, punktskatt i form av procentuellt påslag på varor respektive i form av en skatt per kilo vara. Utredningen lämnar inget författningsförslag på området. Utredningen konstaterar "De ovan diskuterade skatterna på konsumentprodukter har det

gemensamt att de i högsta grad utgör en indirekt och trubbig beskattning av miljöpåverkan, som dessutom ofta sker utanför vårt lands gränser.”

Svenskt Näringsliv avstyrker såväl höjd grundmoms som punktskatt på varor då vi saknar en analys av hur detta bidrar till ökad cirkuläritet eller lägre miljöpåverkan i dagens globala ekonomi.

För ökad konkurrenskraft behöver Sveriges totala skatteuttag minska. Grundkravet om sunda offentliga finanser bör i första hand upprätthållas genom stram utgiftspolitik. Bara i andra hand kan skatteändringar prövas. De höga skatterna på de flesta områden begränsar också möjligheterna, men skatt på konsumtion är mindre snedvridande än på arbete och kapital. Eventuell ökad konsumtionsbeskattning bör ske genom en bredare momsbas. Det finns just nu flera förslag på att införa sänkt moms på allt fler varor och tjänster. I nu aktuell utredning gör man bedömningen att Sverige bör verka för att EU:s mervärdesskattedirektiv i framtiden utformas mer utifrån EU:s höga ambitioner om resurseffektivitet och cirkulär ekonomi. Men en politisk diskussion kring momsbasens storlek och effekterna av undantag saknas.

En vanlig missuppfattning är att allt momsbeskattas. Den svenska momsbasen är 52 procent av en ideal bas och nästan halva den ideala skattebasen består av undantagna transaktioner (40 procent) och reducerade skattesatser (8 procent). OECD, IMF och EU-kommissionen pekar på fördelen med en bred momsbas. Den svenska momsbasen är mindre än EU:s genomsnitt och betydligt lägre än Nya Zeelands skattebas på 96 procent. Flera länder utanför EU inför nu momssystem med en bred skattebas.

En annan missuppfattning beror på att undantagna transaktioner brukar kallas för momsfria vilket leder tanken fel. Momsfritt är inte fritt från moms utan är belastade med dold moms. Dold moms uppstår när den som säljer undantagna transaktioner inte kan göra momsavdrag avseende sina kostnader. Dold moms medför flera problem i samhället som att förskolor och äldreomsorg har svårt att få tag på lokaler, att egenarbete uppmuntras istället för att köpa in tjänster, att bostadsbyggande missgynnas jämfört med kontor och att investeringar skjuts på framtiden. Även konsumenten drabbas i form av dold dubbelbeskattning eller att vissa transaktioner inte alls blir av. Dagens utformning av momsen hindrar därför tillväxt och samhällsutveckling. Istället för att lägga kraft på ständiga förändringar av vad som kan omfattas av den låga momsen borde regeringen mer aktivt arbeta för att möjliggöra en bredare momsbas nu när framtidens momssystem bestäms inom EU.

För en utförligare analys av momsområdet, se rapporten "Momsens skattebas och skattesatser".¹

Punktskatter på konsumentvaror genom ett procentuellt skattepåslag på försäljningsvärdet eller en skatt per kilo vara skulle bli administrativt mycket komplicerade och kostsamma och inte heller innebära en beskattning i förhållande till varors olika miljöbelastning. Konsekvenserna av kemikalieskatten som nu införs illustrerar tydligt dessa problem och förslag i denna riktning avstyrks därför. Angelägna miljöproblem bör hanteras via internationellt harmoniserade regleringar samt effektiv marknadskontroll.

Förslag om skattereduktion, ett s k hyberavdrag

Utredningen föreslår att en skattereduktion, ett så kallat hyberavdrag, införs för konsumenter som har utgifter för tjänster i samband med hyra, begagnat försäljning eller reparation av konsumentprodukter.

Svenskt Näringsliv avstyrker förslaget, som torde innebära en rad tillämpningsproblem och svårigheter. Det är en brist i betänkandet att en utförligare konsekvensanalys saknas. Allmänt kan konstateras att för att uppnå målet om Europas lägsta arbetslöshet 2020 behöver Sverige vidta generella åtgärder för att minska skattekilarna på arbete, stärka drivkrafterna och öka arbetsutbudet. Sådana åtgärder behöver vara generellt utformade för att säkerställa enkelhet och transparens samt undvika snedvridningar, gränsdragningsproblem och administrativ komplexitet. För en utförligare analys och förslag, se rapporten "Talangjakten och marginalskatten".²

Förslag om att stärka reklamationsrätten

Utredningen föreslår att Sverige bör verka i EU för att skifta bevisbördan i reklamationsrätten, genom att förlänga perioden då säljaren har bevisbördan från nuvarande sex månader till två år.

Svenskt Näringsliv anser att regler som rör rättigheter att reklamera produkter bör vara samma på EU-nivå. Svenska särkrav är olämpligt. Vi vill också påpeka att det är osäkert i vilken utsträckning reklamationstiden bidrar till ökad cirkuläritet av produkter.

¹ https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/konkurrenskraftiga-skatter/momsen-handlar-bade-om-skattebas-och-om-skattesatser_666563.html

² https://www.svensktnaringsliv.se/fragor/ett-utmanat-sverige/ett-utmanat-sverige-talangjakten-och-marginalskatten_678486.html

Förslag om att stärka förtroendet och öka rättssäkerheten inom begagnathandel och delning

De allra flesta produktregler som gäller i Sverige har sitt ursprung i EU-lagstiftning via förordningar eller direktiv. Reglerna är av naturliga skäl främst riktade mot försäljning av nya produkter. Frågan har väckts om hur reglerna ska tolkas vid begagnat försäljning och andra leveranser av redan använda produkter, till exempel vid uthyrning. EU:s produktlagstiftning består av lagstiftningar för olika produktgrupper, eller för olika egenskaper i produkten, som alla kan vara relevanta för handeln med begagnade produkter. Svenskt Näringsliv är positiva till att låta utreda hur produktansvaret påverkas och bör tolkas vid handel med begagnade produkter.

Stockholm den 28 juni 2017

SVENSKT NÄRINGSLIV

Inger Strömdahl
Ansvarig Miljö Policies
M: +46 70 568 81 08
Inger.stromdahl@svensktnaringsliv.se

Anna Sandberg Nilsson
Expert mervärdesskatt
M: +46 8 553 432 55
anna.sandberg.nilsson@svensktnaringsliv.se